

ATT STUDERA MED EN FUNKTIONSNEDSÄTTNING: PROBLEM, STRATEGIER OCH LÖSNINGAR

Elisabeth Raddock och Hanna Zipernovszky

Slutrapport
Punktumprojekt
2015-09-01–2016-12-21

Innehåll

PROJEKTMÅL	3
GENOMFÖRANDE	4
RESULTAT	5
Studenternas röster.....	Fel! Bokmärket är inte definierat. 5
Vad kan lärare göra?	Fel! Bokmärket är inte definierat. 6
Våra rekommendationer	Fel! Bokmärket är inte definierat. 6
Kunskapsinhämtning och inläsning	7
SPRIDNING.....	8
Internationell presentation och slutord	8
BILAGOR	

PROJEKTMÅL

Det övergripande syftet med detta pedagogiska utvecklingsprojekt formulerade vi på detta sätt:

”Projektets syfte är att utveckla pedagogiska strategier och inkluderande lösningar för ökad medvetenhet om den problematik som funktionsnedsättning kan skapa i en lärandemiljö.

Därmed är syftet dubbelt:

- 1) Vi har för avsikt att skapa enhetliga verktyg (t.ex. mallar för schema) för lärarkollegiet i ämnet religionsvetenskap/teologi som främjar lärande för studenter med funktionsnedsättning och som ska kunna användas på alla våra kurser på campus och på nätet.
- 2) Vi vill också ge våra (lärar- och teolog-) studenter möjlighet att prova på pedagogiska metoder anpassade även för elever och församlingsmedlemmar med funktionsnedsättning.”

De mer specifika delarna enligt vilka vi byggde upp projektets struktur var följande:

- 1) *Förstudie – under ansökningsperioden har vi redan påbörjat en litteraturstudie för en kartläggning av det aktuella läget.*
- 2) *Intervjuer med studenter. Under ansökningsperioden har vi redan påbörjat en intervjustudie. Intervjuer visade sig vara opraktisk av olika skäl och vi valde att istället distribuera en enkät med hjälp av Studentcentrum.*
- 3) *Användning av olika typer av undervisningsmaterial.*
- 4) *Analys och diskussion av olika föreläsningars sammansättning*
- 5) *Utveckling av kursmaterial (exempelvis schemamallar) som är momentoberoende och alltså ska fungera som en typ av ram som alla lärare kan använda sig av i sina moment.*
- 6) *Skapandet av en kollegial plattform i form av seminarium för reflektion och diskussion kring dessa frågor.*

Alla punkter (1–6) är idag genomförda. Visserligen har den kollegiala nätplattformen (punkt 6) inte blivit synlig ännu på institutionens hemsida men vår förhoppning är att detta blir klart under våren. Nu har kollegorna tillgång till materialet dels via det pedagogiska seminariet vi hållit i och dels vet de att de kan kontakta oss för att få materialet.

GENOMFÖRANDE

Projektet löpte från 2015-09-01 till 2016-12-21, och hade två projektmedlemmar. Hanna Ziperovszky, docent i religionspedagogik och universitetslektor i religionsvetenskap vid institutionen för idé- och samhällsstudier, fungerade som projektledare. Med i projektet var också Elisabeth Raddock, universitetslektor i religionsvetenskap med ansvar för lärarutbildningskurser.

Materialet som utvecklades under projektet testades under kurser våren 2016 och hösten 2016, främst inom ramen för ämneslärarutbildningsprogrammet religionsvetenskap I och II samt under det religionsvetenskapliga momentet *Religion och samhälle* för blivande 4-6 lärare.

RESULTAT

Vi har arbetat på många fronter och byggt upp kunskap och skaffat oss erfarenhet inom flera olika områden. Eftersom en av målsättningarna med projektet var att sprida våra erfarenheter och kunskaper till våra kollegor, har vi valt att dokumentera och samla projektmaterial i form av dels lättillgängliga mallar (som kommer att finnas på *för vår anställda* sida) och i form av pedagogiska seminarier.

Studenternas röster

Många av de idéer som vi fått genom förstudien fick vi också stöd från studenter. Till dessa hör att utveckla mer enhetliga strukturer för hela kurser, eller där det är möjligt, för hela program. Exempel på en sådan enhetlig struktur är att alla lärare använder samma plattform (t.ex. Cambro) som kursen använder och detta görs på ett visst - gemensamt - sätt. Det kan vara exempelvis att mappen för varje lärandemoment är likadan, enligt följande struktur:

- kursinformation,
- föreläsningar,
- PPP,
- övningsuppgifter,
- instuderingsfrågor,
- artiklar
- annat

På det sättet blir det enkelt för vår målgrupp, studenterna med en funktionsnedsättning, att hitta den information de söker. Så ska exempelvis alla scheman ligga under samma flik/ verktyg. Även varje schema ska bygga på samma mall och vara tydligt.

Ett annat exempel, som många studenter upplevde kunde vara problematiskt var grupparbeten. Här kan lärare göra mycket för att underlätta för studenter.

Några exempel är att

- boka grupprum,
- styra gruppernas arbeten med delmål,
- dela ut texter som ska diskuteras i grupp i förväg,
- ha mindre grupper (speciellt om någon av studenterna är hörselskadad eller använder sig av teckentolk).

Olika grupper av studenter med olika typer av funktionsnedsättningar uppskattade olika saker mer eller mindre men generellt så kan man säga att allt som de skulle uppskatta skulle också uppskattas av övriga studenter. Ökad tydlighet och enhetlig struktur låg i främsta rummet.

Vad kan lärare göra?

Som lärare kan man naturligtvis göra en hel del, som framgår av studentrösterna (se ovan och bifogad artikel). Följande punkter sammanfattar vårt resultat:

1. Kring föreläsningar

Trots att det finns en hel del att tänka på tar de flesta åtgärder inte mer tid. Exempelvis:

- tala inte samtidigt som du skriver på tavlan (du står då vänd mot tavlan och studenterna kan få svårt att höra vad du säger)
- Läs upp det du skrivit
- Dela ut eventuella PowerPoints minst två dagar i förväg (gärna i pdf format via kursens plattform).
- Försök att variera olika aktiviteter, exempelvis lägga in korta diskussionspass. Undvik dock att dela ut texter som ska läsas mitt i en föreläsning även om de är korta. Om föreläsningarna spelas in (exempelvis för distanskurser via internet) så kan det vara bra att låta studenter ta del av dessa. Många studenter har rätt att spela in föreläsningarna men de kan inte alltid närvara (till exempel på grund av smärtproblematik) och då missar de både föreläsningen och chansen att spela in. Använd mikrofon i de klassrum där det finns.

2. Raster

Hoppa inte över raster, dra inte heller över på föreläsningarna. För många studenter blir det mycket jobbigt om de inte får en paus. Ha gärna ”tyst i klassrummet” under raster. De som vill prata kan gå ut. Tänk då på att själv gå ut innan du svarar om någon student vill fråga något.

3. Kursplattform (Cambro, Moodle etc).

Här kan det, initialt, krävas lite mer av lärarlaget nämligen att lärarlaget samarbetar och tar ut en mall för hur man använder sin plattform. Vilken information man lägger och vart man lägger för att öka strukturen och minska förvirringen skulle underlätta en hel del för många studenter, speciellt de som läser nätbaserade kurser.

4. Tentamen och inlämningar av olika slag.

Många studenter med olika typer av funktionsnedsättningar har extra tid vid examination som sitt enda stöd. Detta är, oftast, något som läraren själv bestämmer över. Diskutera detta i lärarlaget – hur gör ni? Fundera över hur ni ska göra för att en student ska få extra tid vid exempelvis en inlämningsuppgift utan att denna går in i nästa moment. Kan studenten få uppgiften tidigare än andra studenter? Vilka problem skulle det kunna ge?

5. Feedback

Vi ger feedback till studenter i många olika sammanhang och på många olika sätt. Finns det poänger med att ge feedback på fler än ett sätt eller finns det poänger med att likrikta feedback? Tänk exempelvis på att ställa frågor som gör att ni ser att studenten förstått vad som förväntas av hen när ni till exempel handleder uppsatser. Detta kan vara så enkelt som att fråga – Nu har vi pratat ganska länge om din uppsats och tagit upp flera saker som du behöver jobba vidare med. Var tänker du börja?

Vi har, som vi tidigare nämnt, skrivit ihop information kring dessa olika punkter och dessa kan ni få om ni hör av er till projektdeltagarna.

Kunskapsinhämtning och inläsning

Projektet började med kunskapsinhämtning både via inläsning av litteratur och genom att kontakta personer med kunnande inom området. Ett stort tack riktas speciellt till Karina Arvidsson och Maria Lindahl Fahlen som båda har svarat på många frågor och hjälpt oss distribuera enkäten. Maria Levlin vid Inst. för språkstudier har svarat på flera frågor om dyslexi och andra läs- och skrivsvårigheter.

SPRIDNING

Materialet som skapats under projektet kommer att ligga på vår internwebb under den sida som heter "För våra lärare". Dessa sidor har samlat länkar, instruktionsvideor samt undervisningsexempel som vi hoppas ska kunna fungera som inspiration och guide för andra lärare.

Utöver detta har vi arrangerat ett pedagogiskt seminarium vid institutionen för idé- och samhällsstudier (detta var också öppet för övriga delar av Humanistiska fakulteten). Seminariet började med att vi kort berättade om syftet och tillvägagångssättet med projektet för att sedan bli mer praktiskt. Vi presenterade rekommendationer och idéer om hur man kan tänka kring planering och strukturering av kurser och diskuterade också olika pedagogiska lösningar med deltagarna. Vi hoppas att detta bara var det första tillfället i en rad seminarier på temat. Spridningen av resultaten från projektet har också skett mer informellt genom samtal och kontakter med enskilda lärare på institutionen. Resultaten har också påverkat vår undervisning och vi har förklarat och diskuterat detta med våra studenter. Många av våra campusstudenter ska bli lärare för årskurs 7-9 eller gymnasiet och denna grupp har uppskattat dessa diskussioner och de övningar vi haft speciellt mycket.

Internationell presentation

Resultatet har också presenterats på en internationell workshop om funktionsnedsättning i juni 2016:

Transitions Across the Life Course of People with Disabilities: Experiences, Opportunities and Strategies, Off- and Online International Disability Workshop, Folkets Hus, Umeå, 14–16 Juni, 2016.

Slutord

Visserligen har vi avslutat vårt *Punktum* finansierade projekt men egentligen är det nu vi genomför dess implementering, och därigenom ger projektresultatet utdelning. Vårt mål att utforma undervisningen på ett sådant sätt att "likvärdiga villkor skapas och delaktighet främjas för alla studenter" kräver dessutom fortsatt engagemang och bör leda till ännu bättre strategier och lösningar.

Bilaga 1

Raddock, Elisabeth & Zipernovszky, Hanna. "Perspective of possibilities in practice: University studies for students with disabilities." I: Lotta Vikström, [ed] *Transitions Across the Life Course of People with Disabilities: Experiences, Opportunities and Strategies, Off- and Online* / 2016.